

ROKY 1989 - 1998

Spoločenské zmeny, ktoré sa začali uskutočňovať po novembri 1989 zasiahli aj našu obec. Udalosti rokov 1989 - 1998 neboli zapísané v tejto kronike, nakoľko sa kronika obce nepísala. Z poverenia starostu obce Oravská Polhora p. Jozefa Pečarku a obecného zastupiteľstva som začala postupne zhromažďovať údaje z týchto rokov. Niektoré údaje som čerpala zo školskej kroniky, farskej kroniky a taktiež od poslancov OÚ, ktoré v tomto období zastupovali občanov Oravskej Polhory. Dovolím si opísať jednotlivé udalosti a podujatia, ktoré sa udiali v obci, len na základe týchto dokumentov.

Rok 1989 znamenal pre každého občana určitú zmenu vo vývoji našej spoločnosti. V druhej polovici novembra, presne 17. novembra 1989 sa začali diať prevratné politické zmeny, ktoré naše i zahraničné masovokomunikačné prostriedky nazvali „nežnou“ alebo „zamatovou“ revolúciou. Udalosti sa začali v Prahe na Medzinárodný deň študentstva a zachvátili postupne celú republiku. Bola zrušená vedúca úloha KSČ a na všetkých postoch politického, spoločenského a hospodárskeho života sa začali zmeny a výmeny kádrov. Na čelo týchto udalostí sa postavilo OH v Čechách vedené disidentom p. Václavom Havlom a na Slovensku VPN (Verejnosc' proti násiliu) vedená p. Jánom Budajom a p. Milanom Kňačkom. Tieto prudké spoločenské zmeny zasiahli aj našu obec. V obci vzniklo VPN, Kresťanskodemokratické hnutie.

V roku 1990 sa uskutočnili voľby aj do obecnej samosprávy. Predsedom miestneho národného výboru bol do roku 1990 p. Pavol Cubinek. V týchto voľbách za starostu obce bol zvolený p. Jozef Parigal. V tomto období sa uskutočnilo pokrytie strechy kostola medeným plechom. Toto pokrytie urobili pokrývači z Oravskej Polhory pod vedením p. Antona Hrubjaka. Začiatkom roku 1990 a v priebehu celého roka sa jednalo o územnom rozhodnutí na stavbu farskej budovy. Pri týchto jednaniach veľmi pomáhal aj vtedajší predseda p. Pavol Cubinek. (viď farská kronika) Dňa 14. decembra 1990 bolo územné rozhodnutie platné a tak na jar 1991 sa začalo s výstavbou fary. Na výstavbu sa používal materiál, ktorý zostal ešte od stavby kostola a ostatná časť sa zakupovala. Náklady na výstavbu fary, ale aj iných akcií pri kostole činili 3 600 000 Sk.

Obecný úrad na čele so starostom p. Jozefom Parigalom a obecné zastupiteľstvo uskutočnili mnohé akcie kultúrneho a spoločenského života. Spomeniem aspoň niektoré udalosti, ktoré boli zaznamenané aj v zápisniciach z Obecného zastupiteľstva.

V roku 1992 v marci bola spísaná dohoda o vydaní majetku Urbáru obce Oravská Polhora. Urbár v Oravskej Polhore zastupovali splnomocnení zástupcovia vlastníkov p. Ján Rusnák a p. Jozef Metes. Urbár obce Oravská Polhora bude po vydaní majetku hospodáriť na ňom samostatne.

V roku 1993 Obecný úrad spolu s farským úradom v Rabči zastúpený Vdp. Blažejom Dibdiakom sa dohodli o začatí prác na rekonštrukcii kaplnky. Obecný úrad realizoval v sume 400 000 Sk opravu schodov, oplatenie a výmenu okien. Reštaurovanie oltára a sôch hradil Vdp. Blažej Dibdiak. Na oprave sa podieľal aj rezbár z Oravskej Polhory, ktorý poskytol drevo na opravu strechy. Šindle na opravu zdarma narezal p. Ján Marlenga. Táto kaplnka (kaplica) nadobudla krajší a nový vzhľad aj úpravou okolia.

Taktiež v roku 1993 sa zväčšila sakristia, vybuďovalo sa sociálne zariadenie zo sumy 3 600 000 Sk. V tomto období v našej obci došlo aj k odpredaniu majetku obce, ktorý má rozvíjať život v našej obci:

- Slaná Voda – vlastníkom sa stala firma BAZ zastúpená našimi občanmi z Oravskej Polhory – p. A. Hrubjak a konateľom tejto firmy bol p. Ing. Bohuslav Vojtas
- prenajatie vrtu – taktiež firme BAZ
- odpredaj štátnych pozemkov v oblasti Okály
- prenajatie domu služieb a odkúpenie miestnej prevádzky p. Štefanom Glovaťakom

- odpredaj stolárskych strojov p. Eugenom Vorčákom (vid'. zápisnica z OZ)

V roku 1994 sa dokončila výstavba fary a 1. júla 1994 bola zriadená farnosť v Oravskej Polhore. Prvým správcom fary bol Vdp. Mgr. Štefan Rozmus. Kostol v Or. Polhore sa stal zároveň farským kostolom. (vid' farská kronika)

V roku 1994 sa konali voľby do Obecnej samosprávy. Starostom obce sa opäť stal p. Jozef Parigal a za poslancov do Obecného zastupiteľstva boli zvolení nasledovní poslanci: p. Eugen Vorčák, p. Jozef Mačor, p. Milan Pienčák, p. Štefan Glovaťák, p. Jozef Katrák, p. Anton Kutliak, p. Jozef Kurek, p. Ing. Stanislav Ďubašák, p. Janka Pukáčová, p. Jozef Matonag, p. Terézia Juritková, p. Anton Tarčák, p. Anton Hrubjak, p. Ing. Jozef Herud, p. Ignác Brnčík, p. Jozef Hrubjak, p. Anton Marlenga, p. Ing. Štefan Tyrol, p. Jozef Pečarka.

V tomto období sú zaujímavé tieto udalosti: Otvorenie colnice Oravská Polhora – Bielsko-Biala a odhalenie pamätnej tabule významnému rodákovi pátrovi Jozefovi Emanuelovi Cubinkovi na kaplici v Or. Polhore. Aj naďalej sa uskutočňovali drobné práce v našej obci, ale nakoľko p. Jozef Parigal si neplnil stanovené úlohy, ktoré mu vyplývali z funkcie starostu obce, Obecné zastupiteľstvo v Oravskej polhore podalo návrh na odvolanie starostu obce a vypísanie predčasných volieb SNR.

V marci roku 1996 sa uskutočnili predčasné voľby. Kandidátmi na funkciu starostu obce boli:

1. p. Jozef Parigal – nezávislý
2. p. Jozef Piták – SDE
3. p. Jozef Pečarka – HZDS
4. p. Karol Jendreás – SNS

Ľudia v Oravskej Polhore dôveru odovzdali p. Jozefovi Pečarkovi, ktorý funkciu starostu obce začal vykonávať v apríli 1996. Ďalej bola zvolená nová obecná rada a zástupcom starostu sa stal p. Mgr. Jozef Kurek. V tomto roku aj práca Obecného úradu sa vyvíjala úplne novým smerom. Na obecný úrad bola prijatá p. Anna Vorčáková a od septembra 1996 p. RnDr. Daniel Tarčák – prednosta OÚ.

Rada OÚ: p. Kurek Jozef, p. Mačor Jozef, p. Pukačová Jana, p. Ing. Štefan Tyrol, p. Ing. Jozef Herud.

Obecné zastupiteľstvo: p. Kurek Jozef, p. Mačor Jozef, p. Pukačová Jana, p. Anton Hrubjak, p. Jozef Hrubjak, p. Ing. Jozef Herud, p. Jozef Matonag, p. Terézia Juritková, p. Ing. Štefan Tyrol, p. Štefan Glovaťák, p. Eugen Vorčák, p. Anton Kutliak, p. Ignác Brnčík, Mgr. Stanislav Ďubašák, p. Tarčák, p. Anton Marlenga, p. Jozef Katrák.

Starosta obce p. Jozef Pečarka sa svedomito ujal svojej práce a s plným nasadením začal riešiť niektoré problémy v našej obci. Spomeniem: rekonštrukcia obecných ciest a prvá etapa budovania chodníkov popri hlavnej ceste I. triedy.

Významnou udalosťou roku 1996 bolo odhalenie pamätnej tabule na vrchole Babej Hory, ktorá je venovaná Sv. Otcovi Jánovi Pavlovi II. (vl. menom Karol Wojtyla), ktorý ešte v čase pôsobenia v Poľskej republike vystúpil na vrchol Babej Hory. Myšlienka vznikla v rodine lesníka Antona Heruda z Or. Polhory a rozšírila sa medzi veriacimi. K tejto myšlienke sa prihlásili aj obecné úrady v Or. Polhore, Rabči, Sihelnom a Rabčiciach, Štátne lesy. Obecné úrady financovali túto pamätnú tabuľu z vlastných zdrojov. Na tejto výstavbe sa podieľali ľudia z Or. Polhory, ktorí s veľkou úctou prikladali svoje ruky k tomuto dielu.

Slávnostná svätá omša sa konala 17. augusta v sobotu a celebroid ju Mons. Doc. Dr. František Tondra – spišský diecézny biskup. Pri tejto slávnostnej sv. omši bola posvätená pamätná tabuľa, ktorá sa týči na vrchole s týmto jedinečným mottom:

**„CHCEM PRIVINÚŤ CELÝ SLOVENSKÝ NÁROD K SVOJMU SRDCU JEDINÝM
VEĽKÝM OBJATÍM.“**

Zhromaždilo sa tu okolo 1 000 ľudí, ktorí vzdali svoje prosby a modlitby na oltár za Sv. Otca. (viď farská kronika)

Taktiež v tomto roku bola posvätená zástava požiarnikom Zboru požiarnej ochrany. Na tejto slávnosti sa zúčastnili aj požiarne zbory z okolitých obcí.

V tomto období sa začala aj príprava opravy fasády kostola v Or. Polhore. Túto opravu financoval Obecný úrad v Oravskej Polhore. Kolaudácia sa uskutočnila 12. júna 1997.

Taktiež čiastkou 180 000 Sk prispel Obecný úrad na výstavbu trafostanice na vyšnom konci. Naďalej sa pokračovalo v budovaní chodníkov.

Nakoľko v obci nebol vypracovaný územný plán, začali sa práce s prípravou územného plánu.

V roku 1997 sa dokončili práce na vodojeme pre našu obec v oblasti „Skolisko“. Tento vodojem slúži celej obci a inštitúciám v obci. Ďalej sa uskutočnila oprava vodárne pri Základnej škole 1. – 9. Taktiež v tomto období pán Anton Hrubjak dokončil budovanie lyžiarskeho vleku – Hrádok, ktorému sa veľmi potešili deti a mládež, ktorí sa venujú zimným športom. Nakoľko na OÚ v Or. Polhore pracoval prednosta OÚ, jeho úlohou bolo založiť Lesné združenie – Oravská Polhora. Lesné združenie je spolok súkromných vlastníkov lesných pozemkov s výmerou 565 ha. S realizáciou sa začalo v septembri 1997 a dňa 6. decembra 1997 bolo Lesné združenie – Oravská Polhora zaregistrované na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky.

V roku 1998 pokračovali ďalšie práce s úpravami chodníkov, vybudovali sa nové cesty a v máji 1998 sa začala výstavba bytovky v areáli Základnej školy. Táto výstavba bola financovaná z rozpočtu OÚ a z príspevku štátu na výstavbu tejto bytovej jednotky. Taktiež v tomto roku po odsúhlasení OZ sa začal dopredaj štátnych bytov do súkromného vlastníctva vlastníkom. Vlastníkmi sa stali užívatelia bytov a cenu odpredaja stanovili odborníci na odpredaj bytov.

Rok 1998 – voľby do obecnej samosprávy. Na funkciu starostu obce kandidovali:

- p. Jozef Pečarka
- Ing. Štefan Tyrol

V týchto voľbách jednoznačne zvíťazil p. Jozef Pečarka. Do obecného zastupiteľstva boli zvolení títo poslanci: Ing. Jozef Herud, p. Ján Rusnák, p. Kamil Kvasniak, p. Pavol Kvasniak, p. Anton Revaj, p. Ján Habovštiak, p. Jozef Hrubjak, p. Jozef Hrubjak (lesník), p. Jozef Kurek, p. Jozef Mačor, p. Anton Marlenga, p. Jana Pukačová, Ing. Mariana Kutliaková, Mgr. Jolana Tarčáková, Ing. Peter Horváth, p. Jozef Vorčák, p. Margita Jendreašová, ktorá sa vzdala svojho poslaneckého kresla a v júni 1999 nastúpil p. Štefan Cubinek.

Sociálne pomery:

Ako vlastne charakterizovať sociálne pomery v tomto období? Veľmi je dôležité spomenúť zmenu, s ktorou sa začali ľudia stretávať od roku 1989, a to je nezamestnanosť. V tomto období veľa žien, mužov a mládeže stratilo svoju prácu, nakoľko dochádza k útlmu vo výrobe v závodoch. Ľudia, ktorí stratili prácu sú povinní sa evidovať na Úrade práce. Úrad práce vedie presnú evidenciu nezamestnaných a počas obdobia nezamestnanosti sa poskytuje od štátu podpora v nezamestnanosti. Druhú skupinu tvoria občania, ktorí poberajú sociálne dávky ak jeden člen (manžel/manželka) je zamestnaný a druhý je nezamestnaný, lebo rozpočet rodiny nedosahuje rozpočet pre rodinu stanovenú vládou.

Pre toto obdobie u nás v obci je likvidácia Jednotného roľníckeho družstva. Členovia družstva, ale aj nečlenovia si zobrali svoje pozemky a samostatne ich začali obhospodarovať. Významnú úlohu začína plniť sektor súkromných podnikateľov v oblasti stavebníctva, stolárstva, V obci začali otvárať nové súkromné obchody. Ku skrášeniu obce v oblasti ihriska p. Anton Hrubjak vybudoval krásny Pension, ktorý poskytuje ubytovanie a reštauračné služby. Spomeniem aspoň niektoré obchody: Kamako – p. Rentková, Potraviny – p. Metes, Rozličný tovar – Amito – p. Turac, Textil – p. Tarčáková, Videopožičovňa – p.

Revaj v budove pošty, Pohostinstvo a potraviny – p. Herud Ján, Potraviny – p. Margita Herudová a iné. Okrem tohto vznikli stolárske dielne – Stolas – p. Eugen Vorčák, stolárstvo – p. Jaroslav Vorčák – zaoberajú sa na výrobu euro-okien. Ďalej pracovné príležitosti vytvorila stavebná firma Stasmo – p. František Kudjak a p. František Hrubjak, Elvin – výroba cievok – konateľom p. Slovík v budove Jednoty pri Obecnom úrade. Ďalej pre poskytovanie služieb občanom p. Glovaťák otvoril prevádzku – predaj materiálu na výstavbu rod. domov a otvorenie obuvníckej opravovne v budove Pošty.

Naši ľudia veľmi často odchádzajú aj za prácou do zahraničia, a to hlavne do Českej republiky, Nemeckej republiky a Rakúska. Odchádzajú na dlhšie turnusy, aby zarobili peniaze na dlhšie obdobie. Niektorým občanom v obci poskytuje zamestnanie Drevoindustria - Or. Polhora, prevádzkareň poľského podnikateľa – „Ramoser“, Lesná správa v Or. Polhore, Píla, ktorej majiteľom bol p. Jozef Piták a sídli na bývalom hospodárskom dvore.

Kultúra:

V tejto oblasti od roku 1989 - 1998 sa neudiali veľké zmeny. Ako kultúrne centrá v našej obci slúžia: kultúrny dom, kostol, školy. V kultúrnom dome sa poriadajú svadby, diskotéky, tanečné zábavy, plesy, maškarné plesy a všetky akcie spoločenského života obce. Mládež má možnosť stretávať sa v pastoračnom stredisku, ktoré je zriadené vo farskej budove. Je tu umiestnená knižnica, kde je možné si požičať knihy s náboženskou tematikou. Obecná knižnica bola presťahovaná do Základnej školy v Oravskej Polhore. Žiaci a mládež si môžu tu vypožičiavať náučnú literatúru, odbornú literatúru a detskú literatúru, ktorú potrebujú aj na vyučovanie.

Nedá mi nespomenúť dve významné udalosti pre našu obec v roku 1998. Prvá udalosť je veľmi smutná. Vo veku 58 rokov nás navždy opustil Vdp. František Zibrin. Narodil sa 9. januára 1940 v Liesku, ordinovaný za rímsko-katolíckeho kňaza bol dňa 23. júna 1963. Pôsobil v našej farnosti od roku 1967 (Rabčianska farnosť). Jeho zásluhou sa postavil kostol v Oravskej Polhore a to v najťažších rokoch socializmu. Bol to náš otec farnosti. Posledná rozlúčka so zosnulým Vdp. Františkom bola v stredu 20. mája 1998 o 15:00 hodine vo farskom kostole v Rabči. Nech odpočíva v pokoji!

Druhou udalosťou bolo spomienkové stretnutie pri príležitosti nedožitého 85. narodenia pátra Emanuela Jozefa Cubínka. Toto spomienkové stretnutie sa konalo v rímsko-katolíckom farskom kostole sv. Juraja vo Svätom Jure. Tejto spomienkovej udalosti sa zúčastnili aj zástupcovia našej obce – p. Jozef Pečarka, p. RnDr. Daniel Tarčák, p. Anton Marlenga a p. Anna Gužíková, rodená Cubinková. Páter Emanuel Jozef Cubinek bol nielen kňaz, ale aj významný spisovateľ a prekladateľ – martýr živej viery. Páter J. E. Cubinek – františkán, preložil veľmi veľa románov napr. Vlnenie jari, Zlatníkové zlato, Majster don Gesualdo, Snúbenci, Pastier na výšinách a iné. Okrem toho vydával populárny časopis Františkánsky obzor. Cubinkova poézia sa dôstojne zaraďuje k poézii slovenskej moderny. Z poetickej pozostalosti pátra Emanuela je vhodné uviesť básničku, v ktorej vidieť, že okúsil v detstve biedu:

„S brieždením vstáva smútok i súcít...
Dozreli otcom mozole na pracovitej dlani,
večer z nich radosť vyklíči pri detskom štebotaní.
Ťažkým by, ťažkým deň sa zdal,
keby v ňom nebol súcít, iba žiaľ!“

Školstvo:

Taktiež táto oblasť v našej obci prešla zmenami. Asi najviac obidvoch škôl sa dotkli zmeny po roku 1989. Učitelia získali náboženskú slobodu a mohli sa zúčastňovať na bohoslužbách. Do 1. februára 1990 bol stanovený termín voľby riaditeľov škôl. Preto sa v mesiaci januári

uskutočnili dvojkoľové voľby riaditeľa ZŠ v Oravskej Polhore 1. - 9. V obidvoch kolách získal najviac hlasov pán Karol Sučák. Jeho zvolenie platí na šk. roky 1989/90 a 1990/91. Školský rok 1991/92 otvorila nová p. riaditeľka Mgr. Irena Spuchliaková. V ZŠ 1. – 4. riaditeľom školy bol p. Michal Berešík, ktorý v roku 1992 odišiel na invalidný dôchodok. Funkciu riaditeľky školy prevzala p. Štrausová. V roku 1993/94 došlo k zmene vo vedení ZŠ Or. Polhora 1. - 9. Do funkcie riaditeľky školy bola zvolená Mgr. Jolana Tarčáková. Taktiež aj vo vedení ZŠ Or. Polhora 1. – 4. došlo k zmene. Riaditeľkou školy sa stala p. Irena Rusnáková, ktorá bola vo funkcii na 2 - 3 roky. Potom na základe výberového konania do funkcie RŠ nastúpila p. Mgr. Ľubomíra Nováková. Nakoľko došlo k nárastu populácie v našej obci po roku 1989, na dolnej škole bolo potrebné zriadiť nové triedy. Preto triedy boli vybudované z chodieb ZŠ, ale aj napriek tomu sa muselo vyučovať aj v poobedňajších hodinách. Nakoľko ZŠ bola budovaná na 14 tried, v tomto období počet tried vzrástol na 24 tried. V tomto období škola dosahovala veľmi dobré výsledky, a to hlavne v športovej oblasti. Dievčatá získali 1. miesto v atletike, 1. miesto o Pohár slovenského rozhlasu a pri tejto príležitosti školu navštívila aj p. Mária Zavarská.

V roku 1995 sa konala slávnostná akadémia z príležitosti 25. výročia základnej školy, ktorej sa zúčastnili aj bývalí učitelia. V tomto roku naše školstvo postihla aj smutná udalosť. V novembri 1995 nás po krátkej chorobe opustila výborná učiteľka p. Mgr. Janka Grobarčíková, rod. Barčáková. Česť jej pamiatke!

Obidve školy veľmi dobre spolupracujú a zúčastňujú sa spoločných akcií a taktiež pripravujú spoločenské akcie pre obec ako je napr. Deň matiek, Deň dôchodcov, Deň pre postihnuté deti a iné. Spolupráca s Obecným úradom je veľmi dobrá a pomáha obidvom školám.

Poznámka k písaniu kroniky v rokoch 1989-1998

Záznam v kronike je od roku 1944 až do roku 1986. Od roku 1986 sa vôbec nezaznamenávali žiadne udalosti v obci do tejto kroniky.

Roky 1989-1998 sú dopísané na základe záznamov zo zápisníc z Obecného zastupiteľstva, z farskej kroniky, ktoré dopísal p. Vojtas a zo školskej kroniky zo ZŠ Oravská Polhora. Niektoré udalosti sú napísané aj na základe rozprávania poslancov obecného zastupiteľstva, ktorí bolo zvolení v tomto období. Možno sa niekomu bude zdať, že to nie je presne chronologicky usporiadané, ale aspoň som sa snažila zapísať tie najdôležitejšie udalosti z tohto obdobia.

Kronikár:

Menujem sa Jolana Tarčáková, rod. Kutláková, nar. 24. júna 1960 v Námestove. Pochádzam z robotníckej rodiny. Základnú školu som navštevovala v Oravskej Polhore. Po jej ukončení v roku 1975 som nastúpila na Gymnázium v Námestove. V roku 1980 som nastúpila na vysokú školu Pedagogickú v Banskej Bystrici a úspešne som ju ukončila v roku 1985. Vyštudovala som aprobáciu matematika a základy techniky. Od roku 1985 - 1987 som pôsobila ako učiteľka na ZŠ v Sihelnom a od roku 1987 pôsobím na ZŠ Oravská Polhora. Vyučujem matematiku. V roku 1991 som nastúpila do funkcie zástupkyne riaditeľky školy a od roku 1993/94 pôsobím vo funkcii riaditeľky školy na ZŠ Oravská Polhora 1. - 9. Žijem v Oravskej Polhore.